

ПОЛОЖЕННЯ

про організацію фізичного виховання і масового спорту

у вищих навчальних закладах

*Затверджено
наказом Міністерством освіти і науки України
від 4 січня 2006 р. № 4*

1. Загальні положення

1.1. У цьому Положенні наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

фізичне виховання – складова освіти і виховання, педагогічний, навчально-виховний процес, предмет (навчальна дисципліна), спрямований на оволодіння знаннями, уміннями й навичками щодо управління фізичним розвитком людини різновидами рухової активності, з метою навчання і виховання особистості в дусі відповідального ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточення;

фізична реабілітація – спеціалізований напрям процесу фізичного виховання людини з відхиленнями в стані здоров'я;

спортивне виховання (тренування) – спеціалізований напрям процесу фізичного виховання в окремому виді спорту;

масовий спорт – система організації та проведення спортивних заходів (змагань, розваг, ігор тощо) з масових видів рухової активності, засіб фізичного виховання;

фізичний розвиток – складова життєдіяльності людини, зміна природних властивостей її організму впродовж життя, що виявляється у вигляді показників функціональних та морфологічних можливостей організму, фізичних якостей, рухових здібностей, працездатності, темпів старіння організму, термінів тривалості життя;

рухова (фізична) активність – сукупність видів фізичних вправ та видів спорту, засіб фізичного виховання та його спеціалізованих напрямів.

1.2. Фізичне виховання та масовий спорт у сфері вищої освіти мають на меті забезпечити виховання в осіб, що навчаються (далі – студенти) у вищих навчальних закладах потреби самостійно оволодівати знаннями, уміннями й навичками управління фізичним розвитком людини засобами фізичного виховання та навчання застосовувати набуті цінності в життєдіяльності майбутніх фахівців.

Завданнями фізичного виховання та масового спорту у вищих навчальних закладах є:

формування в студентській молоді основ теоретичних знань, практичних і методичних здібностей (умінь і навичок) з фізичного і спортивного виховання, фізичної реабілітації, масового спорту як компонентів їх повноцінної, гармонійної та безпечної життєдіяльності;

набрання студентською молоддю досвіду в застосуванні здобутих цінностей впродовж життя в особистій, навчальній, професійній діяльності в побуті і в сім'ї;

забезпечення в студентській молоді належного рівня розвитку показників їх функціональних та морфологічних можливостей організму, фізичних якостей, рухових здібностей, працездатності;

сприяння розвитку професійних, світоглядних та громадянських якостей студентів;

підготовка та участь студентів у різноманітних спортивних заходах.

1.3. Навчально-виховний процес з фізичного виховання та масовий спорт у сфері вищої освіти ґрунтуються на таких основних принципах:

пріоритетності освітньої спрямованості процесу фізичного виховання та функціонального фактора в оцінюванні фізичного розвитку студентів;

багатоукладності, що передбачає створення у вищих навчальних закладах умов для широкого вибору студентами засобів фізичного виховання для навчання та участі в спортивних заходах, які відповідали б їх запитам, інтересам, стану здоров'я, фізичній і технічній підготовленості, спортивній кваліфікації;

індивідуалізації та диференціації навчального процесу з фізичного виховання;

поєднанні державного управління і студентського самоврядування.

2. Нормативно-правова база організації навчально-виховного процесу з фізичного виховання та масового спорту

2.1. Організація навчально-виховного процесу з фізичного виховання та масового спорту у вищих навчальних закладах незалежно від підпорядкування, типів і форм власності базується на Законах України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про фізичну культуру і спорт”, Національній доктрині розвитку освіти, затвердженій Указом Президента України від 17.04.2002 № 347, Положенні про державний вищий навчальний заклад, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 05.09.96 № 1074 (із змінами), Положенні про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, затвердженому наказом Міністерства освіти України від 02.06.93 № 161, зареєстрованому у Міністерстві юстиції України 23.11.93 за № 173, цьому Положенні, інших актах України з питань освіти та фізичного виховання.

2.2. Організація навчально-виховного процесу з фізичного виховання у вищих навчальних закладах здійснюється на підставі вимог державного стандарту, галузевих стандартів та стандартів вищої освіти вищих навчальних закладів, затверджених в установленому законодавством порядку.

2.3. Організація масового спорту у вищих навчальних закладах здійснюється на підставі календарного плану спортивних заходів, положення про змагання (універсіаду, спартакіаду тощо) та відповідних правил, які встановлюються їх організаторами та затверджуються в установленому порядку.

3. Організація навчально-виховного процесу з фізичного виховання та масового спорту

3.1. Загальну організацію навчально-виховного процесу з фізичного виховання та масового спорту у вищому навчальному закладі здійснює його керівник, який забезпечує:

прийняття управлінських рішень щодо створення необхідних умов для здійснення процесу фізичного виховання та масового спорту;

включення в навчальні плани з усіх спеціальностей обов’язкових навчальних занять з фізичного виховання протягом усього періоду навчання, за винятком останнього випускного семестру, в обсязі 4 годин на тиждень;

створення структурних підрозділів з фізичного виховання та масового спорту та забезпечення їх необхідною кількістю працівників, матеріально-технічною базою, обладнанням, інвентарем;

контроль за станом фізичного виховання і здоров’я студентів;

виконання інших повноважень, передбачених чинним законодавством щодо розвитку фізичного виховання та масового спорту у вищих навчальних закладах.

3.2. Безпосередню організацію навчально-виховного процесу з фізичного виховання та його спеціалізованих напрямів у ході навчального процесу і в позанавчальний час у вищому навчальному закладі I-II рівнів акредитації здійснює предметна (циклова) комісія (далі – предметна комісія) з фізичного виховання, а у вищому навчальному закладі III-IV рівнів акредитації - кафедра фізичного виховання.

Відповідно до завдань фізичного виховання у вищих навчальних закладах, обсягу та специфіки навчання кафедра (предметна комісія) може передбачати в своєму складі необхідні для організації її діяльності навчальні підрозділи – навчальні секції фізичного виховання, фізичної реабілітації, спортивного виховання, які об’єднують відповідні спеціалізації з видів рухової активності, захворювань, спорту та навчальні групи.

3.3. Організацію у вищому навчальному закладі в позанавчальний час спортивних заходів (змагань, розваг, ігор, свят, фестивалів тощо) здійснюють спортивний клуб, спортивний актив, суддівська колегія, організаційний комітет.

3.4. Для забезпечення організації навчально-виховного процесу з фізичного виховання

та масового спорту вищий навчальний заклад може мати у своєму складі навчально-методичний (методичний) кабінет, наукову (навчальну) лабораторію, кабінет лікарського контролю (здоровпункт), спортивний комплекс, інші підрозділи, діяльність яких не заборонена законодавством.

3.5. Форми організації навчального процесу з фізичного виховання

3.5.1. Навчальний процес з фізичного виховання у вищих навчальних закладах здійснюється в таких формах: навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи.

Основними видами навчальних занять з фізичного виховання у вищих навчальних закладах є: лекція (теоретичне заняття); практичне, семінарське, індивідуальне заняття; консультація.

Вищим навчальним закладом може бути встановлено інші види навчальних занять з фізичного виховання.

3.5.2. Організація лекцій здійснюється, як правило, в аудиторіях факультетів (відділень) вищого навчального закладу та викладається для курсу або спеціальності, групи.

Тематика курсу лекцій визначається навчальною програмою з фізичного виховання.

Зміст курсу лекцій повинен передбачати засвоєння студентами знань з основ теорії методики й організації фізичного виховання, спортивного виховання (тренування), фізичної реабілітації, масового спорту.

Викладач, якому доручено читати курс лекцій з фізичного виховання або з його спеціалізованих напрямів, масового спорту, зобов'язаний перед початком відповідного семестру подати на кафедру (предметну комісію) складений ним конспект лекцій, контрольні завдання для проведення підсумкового контролю, передбаченого навчальним планом і програмою з фізичного виховання.

3.5.3. На практичних заняттях викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних (методичних, організаційних) положень фізичного виховання, його спеціалізованих напрямів, масового спорту у виді бесіди та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань.

Практичні заняття проводяться в спортивних залах, на спортивних майданчиках, стадіонах тощо, а їх теоретична частина в аудиторіях або в навчально-методичних кабінетах (навчальних лабораторіях), оснащених необхідними наочними, технічними, відео, комп'ютерними засобами навчання.

Перелік тем практичних занять визначається навчальною програмою з фізичного виховання та має передбачати: теоретичну (методичну, організаційну) підготовку, загальну фізичну підготовку, спеціальну фізичну підготовку, технічну підготовку тощо.

Практичне заняття включає проведення попереднього контролю показників фізичного розвитку студентів, їх знань, умінь і навичок з фізичного виховання, постановку викладачем та обговоренням за участю студентів проблемних питань, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання.

3.5.4. На семінарських заняттях викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до них студенти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань.

Семінарське заняття проводяться в аудиторіях або в навчально-методичних кабінетах.

Перелік тем семінарських занять визначається навчальною програмою з фізичного виховання.

На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами реферати, їх виступи, активність у дискусії, уміння формулювати і відстоювати свою позицію.

3.5.5. Індивідуальне заняття організовується та проводиться з окремими студентами з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних здібностей.

Індивідуальні заняття організуються за окремим графіком з урахуванням індивідуального навчального плану студента і можуть охоплювати частину або повний обсяг занять з фізичного виховання або його спеціалізованих напрямів.

Види індивідуальних занять, їх обсяг, форми та методи проведення, форми та методи поточного і підсумкового контролю визначаються індивідуальним навчальним планом студента.

3.5.6. Консультація – вид навчального заняття, при якому студент отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних (методичних, організаційних) положень чи аспектів їх практичного застосування.

Консультація може бути індивідуальною або проводитись для групи студентів залежно від того, чи викладач консультиє студентів з питань, пов'язаних із виконанням індивідуальних завдань, чи з теоретичних питань.

Обсяг часу, відведений викладачу для проведення консультацій, визначається навчальним планом з фізичного виховання.

3.5.7. Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, регламентується навчальним планом з фізичного виховання і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу студента, відведеного на фізичне виховання.

Зміст самостійної роботи студента визначається навчальною програмою з фізичного виховання, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота студента з фізичного виховання забезпечується системою навчально-методичних засобів: підручником, навчальними та методичними посібниками, конспектом лекцій тощо.

Методичні матеріали для самостійної роботи студентів з фізичного виховання повинні передбачати можливість проведення самоконтролю показників фізичного розвитку з боку студента. Для самостійної роботи студенту також рекомендується відповідна монографічна і періодична література з фізичного виховання.

Самостійна робота студента над засвоєнням теоретичного та практичного навчального матеріалу з фізичного виховання може виконуватися у бібліотеці, навчально-методичному кабінеті (навчальній лабораторії), на спортивних спорудах вищого навчального закладу та у домашніх умовах.

У необхідних випадках ця робота проводиться відповідно до заздалегідь складеного графіка, що гарантує можливість індивідуального доступу студента до потрібних дидактичних засобів. Графік доводиться до відома студентів на початку поточного семестру.

При організації самостійної роботи студентів з використанням складного обладнання, інвентарю, складених систем доступу до інформації (комп'ютерних баз даних тощо) передбачається можливість отримання необхідної консультації або допомоги з боку фахівця.

Навчальний матеріал з фізичного виховання, передбачений навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виносяться на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

3.6. Організація практичних, семінарських занять, консультацій з фізичного виховання.

3.6.1. Для організації практичних, семінарських занять, консультацій студентів факультетів (відділень), курсів, груп розподіляють у навчальні секції кафедри фізичного виховання (предметної комісії) фізичного виховання, фізичної реабілітації, спортивного виховання та зараховують у відповідні навчальні групи.

3.6.2. Навчальні секції кафедри фізичного виховання (предметної комісії) та відповідні навчальні групи комплектуються на першому курсі на початку навчального року з урахуванням спортивних інтересів студентів, їх стану здоров'я, фізичної та рухової (технічної) підготовленості, спортивної кваліфікації.

Дані, які необхідні для комплектування навчальних секцій кафедри фізичного виховання (предметної комісії), можуть бути отримані шляхом анкетування студентів.

Кількість, спеціалізацію, наповнення навчальних груп навчальних секцій визначає кафедра фізичного виховання (предметна комісія) вищого навчального закладу відповідно до вимог цього Положення, навчальної програми з фізичного виховання та наявності необхідних спортивних споруд для проведення навчальних занять з цими групами.

Дані, отримані в ході комплектування, фіксуються за факультетами (відділеннями), курсами, групами вищого навчального закладу та навчальними секціями кафедри (предметної комісії), відповідними спеціалізаціями і навчальними групами.

3.6.3. До навчальної секції фізичного виховання кафедри (предметної комісії) розподіляють студентів, які при анкетуванні виявили бажання займатися в цій секції відповідними видами рухової активності, визначеними в навчальній програмі з фізичного виховання.

До навчальних груп навчальної секції фізичного виховання зараховують студентів, віднесених за станом здоров'я до основної чи підготовчої медичної групи, після проведення контрольного тестування показників фізичного розвитку (функціональних, фізичних), визначених у навчальній програмі з фізичного виховання та оцінювання, викладачем навчальної групи, рівня знань та рухових (технічних) здібностей в обраному виді рухової активності шляхом проведення бесід та контрольних (навчально-спортивних) заходів .

Навчальні групи зазначеної навчальної секції комплектуються за спеціалізаціями з видів рухової активності, визначеними в навчальній програмі з фізичного виховання.

Заняття із студентами навчальної секції фізичного виховання проводяться в навчальний час за розкладом занять зазначеної секції.

Кількість студентів навчальної групи навчальної секції фізичного виховання складає 10-15 осіб.

3.6.4. До навчальної секції фізичної реабілітації кафедри фізичного виховання (предметної комісії) розподіляють студентів, у яких за даними анкетування є відхилення в стані здоров'я.

До навчальних груп цієї навчальної секції зараховують студентів, які за даними особистої медичної картки, медичного обстеження віднесені за станом здоров'я до спеціальної медичної групи, групи лікувальної фізичної культури або звільнені від практичних занять.

Навчальні групи навчальної секції фізичної реабілітації комплектуються за спеціалізаціями з нозологічних ознак (видів захворювань), визначеними в навчальній програмі з фізичного виховання.

Заняття із студентами навчальної секції фізичної реабілітації проводяться, як правило, фахівцями зі спеціальною освітою, у навчальний час за розкладом навчальних занять зазначеної навчальної секції.

Кількість студентів навчальної групи навчальної секції фізичної реабілітації складає 8-12 осіб.

3.6.5. До навчальної секції спортивного виховання кафедри фізичного виховання (предметної комісії) розподіляють студентів, які виявили бажання вдосконалювати свою спортивну майстерність у видах спорту цієї секції.

До навчальних груп навчальної секції спортивного виховання зараховують студентів, віднесених за станом здоров'я до основної медичної групи, які за результатами контрольного тестування мають позитивні показники функціональної і фізичної підготовленості та, як правило, показники виконання спортивної класифікації в обраному виді спорту.

Навчальні групи зазначеної навчальної секції комплектуються за спеціалізаціями з видів спорту, визначеними в навчальній програмі з фізичного виховання та кваліфікаційними вимогами.

Заняття із студентами навчальної секції спортивного виховання проводяться за розкладом навчальних занять зазначеної секції.

Кількість студентів навчальних груп навчальної секції спортивного виховання визначається відповідно до їх спортивної кваліфікації та складає:

- навчально-тренувальної групи 10-15 осіб;
- групи спортивного вдосконалення 8-12 осіб;
- групи вищої спортивної майстерності 2-6 осіб.

Для навчальних груп з ігрових видів спорту кількість студентів відповідно складає: 16-20 осіб, 14-18 осіб, 12-16 осіб.

Обсяг навчальних годин на тиждень для навчальних груп навчальної секції спортивного виховання складає для:

- навчально-тренувальної групи – 6 годин;
- групи спортивного удосконалення – 8-10 годин;
- групи вищої спортивної майстерності – 12 годин.

3.6.6. З однієї навчальної секції (навчальної групи) до іншої студенти можуть переводитися, як правило, після закінчення навчального року або семестру в установленому у вищому навчальному закладі порядку.

4. Зміст діяльності кафедри фізичного виховання (предметної комісії)

4.1. Відповідно до акредитації вищого навчального закладу кафедра фізичного виховання (предметна комісія) здійснює такі основні види діяльності: навчально-виховну, методичну, науково-методичну, науково-дослідну, спортивну.

4.1.1. До змісту навчально-виховної діяльності входять:

- організація та проведення навчальних занять і заходів з фізичного виховання;
- контроль показників фізичного розвитку студентів;
- оцінювання якості досягнутого студентами рівня сформованості знань, умінь і навичок з фізичного виховання.

4.1.2. До змісту методичної діяльності входять:

- розробка навчального плану, графіка навчального процесу, навчальної програми з фізичного виховання за напрямками і спеціалізаціями навчальних секцій кафедри (предметної комісії), навчальних програм за спеціалізаціями та їх затвердження керівником вищого навчального закладу;

складання розкладу навчальних занять з фізичного виховання на факультетах (у відділеннях) вищого навчального закладу та в навчальних секціях кафедри фізичного виховання (предметної комісії);

складання індивідуальних планів роботи викладачів, планів-конспектів (моделей) занять, положень про навчальні спортивні заходи, журналів обліку фізичного виховання студентів факультетів (відділень) за курсами й групами, журналів обліку роботи навчальної групи навчальної секції, документів звітності;

організація функціонування навчально-методичного (методичного) кабінету.

4.1.3. До змісту науково-методичної діяльності входять:

розробка методичних рекомендацій, указівок, наочних посібників, посібників з фізичного виховання, фізичної реабілітації, спортивного виховання, масового спорту студентів тощо.

4.1.4. До змісту науково-дослідної діяльності входять:

- проведення наукових досліджень, спрямованих на вдосконалення фізичного виховання студентів за тематичним планом науково-дослідних робіт вищого навчального закладу та за індивідуальними планами науково-дослідних робіт;
- організація функціонування наукової (науково-дослідної) лабораторії.

4.1.5. До змісту спортивної діяльності входить організація:

функціонування у вищому навчальному закладі спортивного клубу та самодіяльного спортивного активу на факультетах (відділеннях), курсах, у групах;

навчання спортивного активу;
участі студентів у самодіяльних спортивних заходах вищого навчального закладу;
підготовки та участі студентів-спортсменів (збірних команд) вищого навчального закладу в різноманітних національних та міжнародних спортивних заходах.

5. Планування навчальних занять з фізичного виховання та спортивних заходів

5.1. Розклад навчальних занять з фізичного виховання на факультетах (відділеннях) вищого навчального закладу затверджується його керівником за поданням кафедри фізичного виховання (предметної комісії), яка розробляє його за участю факультетів (відділень), відповідно до пропускної спроможності спортивних та фізкультурно-оздоровчих споруд, визначених у Державних будівельних нормах “Спортивні та фізкультурно-оздоровчі споруди” (наказ Держбуду України від 10.11.2003 № 184), а також медико-біологічних закономірностей процесу фізичного виховання щодо тижневої періодичності навчальних занять.

На підставі розкладу навчальних занять з фізичного виховання на факультетах (відділеннях) вищого навчального закладу складається розклад навчальних занять у навчальних секціях кафедри фізичного виховання (предметної комісії).

Планування змісту навчальних занять у навчальних секціях кафедри фізичного виховання (предметної комісії), їх засобів і методів визначається викладачем навчальної групи самостійно на підставі вимог навчального плану, плану-графіка, навчальної програми з фізичного виховання та навчальної програми із спеціалізації з виду рухової активності або захворювання.

5.2. Календарний план спортивних (спортивно-масових) заходів вищого навчального закладу та положення про змагання розробляються спортивним клубом спільно з кафедрою фізичного виховання (предметною комісією) та затверджуються керівником вищого навчального закладу.

6. Координація та регулювання навчально-виховного процесу з фізичного виховання та масового спорту

Для координації та регулювання у вищому навчальному закладі питань організації, планування тощо навчально-виховного процесу з фізичного виховання та масового спорту на кафедрі фізичного виховання може бути створена вчена рада.

7. Мотивація навчально-виховного процесу з фізичного виховання та масового спорту

7.1. Мотивація до активної участі студентів у навчально-виховному процесі з фізичного виховання та спортивних заходах здійснюється шляхом:

створення у вищому навчальному закладі умов для вибору студентами виду рухової активності для навчання та участі в самодіяльних спортивних заходах за інтересами;

залучення студентів до виконання студентських науково-дослідних робіт з фізичного виховання з метою підвищення їх відповідного рівня кваліфікації;

переведення студентів високого рівня спортивної кваліфікації, що навчаються на факультетах (відділеннях) вищого навчального закладу, на індивідуальний графік занять для гармонійного поєднання здобуття освіти за обраною спеціальністю та занять обраним видом спорту.

7.2. Мотивація викладачів до якісної організації своєї діяльності здійснюється шляхом: заохочення, своєчасного оцінювання їх діяльності, підвищення професійного та наукового рівня, просування по службі тощо.

8. Контрольні заходи з фізичного виховання

8.1. Контрольні заходи з фізичного виховання включають поточний та підсумковий контроль.

8.1.1. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять.

На практичних заняттях поточний контроль має на меті перевірку рівня фізичного розвитку студентів за функціональними, фізичними, руховими (технічними) показниками.

На семінарських заняттях поточний контроль має на меті перевірку рівня знань студентів з теорії, методики і організації фізичного виховання, його спеціалізованих напрямів, масового спорту.

Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять і система оцінювання рівня знань визначаються кафедрою фізичного виховання (предметною комісією).

8.1.2. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньому (кваліфікаційному) рівні або на окремих його завершених етапах.

Підсумковий контроль з фізичного виховання включає семестровий контроль.

Вищий навчальний заклад може використовувати кредитно-модульну та інші форми підсумкового контролю з фізичного виховання після закінчення логічно завершеної частини теоретичних та практичних занять і їх результати враховувати при підсумковому оцінюванні.

8.1.3. Семестровий контроль з фізичного виховання проводиться у формах заліку або диференційованого заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і в терміни, установлені навчальним планом.

Семестровий залік планується при відсутності кредитно-модульного контролю і не передбачає обов'язкової присутності студентів.

Семестровий диференційований залік планується при відсутності кредитно-модульного контролю і не передбачає обов'язкової присутності студентів.

Студент вважається допущеним до семестрового контролю з фізичного виховання (заліку або диференційованого заліку), якщо він виконав усі види завдань, передбачені навчальним планом з фізичного виховання на семестр.

9. Оцінювання навчально-виховного процесу з фізичного виховання

Стандарти вищої освіти є основою оцінки якості вищої освіти з фізичного виховання, а також якості освітньої діяльності вищих навчальних закладів незалежно від їх типів, рівнів акредитації та форм навчання.

10. Облік діяльності з фізичного виховання та масового спорту

Для забезпечення обліку з усіх питань своєї діяльності кафедра фізичного виховання (предметна комісія), спортивний клуб вищого навчального закладу складають та затверджують в установленому порядку номенклатуру справ.

11. Кадрове забезпечення навчально-виховного процесу з фізичного виховання та масового спорту

11.1. Для кадрового забезпечення у вищому навчальному закладі навчально-виховного процесу з фізичного виховання штатний розпис кафедри фізичного виховання (предметної комісії) має передбачати такі основні посади.

Посади науково-педагогічних працівників кафедри фізичного виховання: викладач, старший викладач, доцент, професор, завідувач кафедри;

Посади педагогічних працівників предметної комісії з фізичного виховання: викладач, старший викладач, керівник фізичного виховання, виборна посада голови предметної комісії.

Посади працівників, які забезпечують допоміжні напрями діяльності кафедри (предметної комісії): категорійні фахівці, старші лаборанти, завідувачі лабораторій, завідувачі кабінетів, методисти та інші.

11.2. Для кадрового забезпечення масового спорту посади працівників спортивного клубу визначаються та затверджуються керівником вищого навчального закладу.

12. Регламентация діяльності учасників навчально-виховного процесу з фізичного виховання

12.1. Для забезпечення основних напрямів діяльності кафедри (предметної комісії) її науково-педагогічні (педагогічні) працівники, інші учасники навчально-виховного процесу з фізичного виховання можуть виконувати зазначені в цьому Положенні функції, які є підставою для визначення керівником вищого навчального закладу їх функціональних обов'язків (посадових інструкцій).

12.1.1. Функції завідувача кафедри фізичного виховання (голови предметної комісії): складання пропозицій щодо кошторису та штатного розпису кафедри (предметної комісії);

розробка та затвердження в установленому порядку номенклатури справ кафедри (предметної комісії);

складання плану роботи та плану засідань кафедри (предметної комісії) на навчальний рік;

затвердження індивідуальних планів роботи викладачів;

участь у прийнятті рішень робочих, колегіальних та дорадчих органів вищого навчального закладу;

внесення на розгляд керівнику, робочим, колегіальним, дорадчим органам вищого навчального закладу питань про затвердження документації кафедри (предметної комісії) та про стан і розвиток фізичного виховання, масового спорту;

проведення засідань кафедри (предметної комісії);

організація роботи кафедри (предметної комісії);

подання керівнику вищого навчального закладу пропозицій щодо приймання на роботу, нормування обов'язків, підвищення кваліфікації, переміщення, заохочення, накладання стягнень, звільнення працівників кафедри (предметної комісії);

координація діяльності кафедри (предметної комісії) з адміністративно-господарськими підрозділами вищого навчального закладу;

контроль за виконанням рішень керівника, колегіальних та дорадчих органів вищого навчального закладу, кафедри фізичного виховання (предметної комісії);

контроль за внутрішнім розпорядком, станом трудової дисципліни працівників кафедри (предметної комісії);

контроль за використанням засобів, що асигновані, за станом, експлуатацією і використанням матеріально-технічної бази, обладнання, інвентарю;

оцінювання роботи працівників кафедри (предметної комісії) шляхом обговорення на засіданнях кафедри;

складання звіту про роботу кафедри (предметної комісії).

12.1.2. Функції заступника завідувача кафедри (голови предметної комісії) з навчальної роботи:

складання розділу плану роботи кафедри (предметної комісії) з навчально-виховної і методичної роботи, навчального плану, графіків навчального процесу, навчальної програми з фізичного виховання, розкладу занять у навчальних секціях спільно з викладачами, відповідальними за фізичне виховання в цих секціях, навчального навантаження викладачів з навчально-виховної і методичної роботи;

участь у прийнятті рішень кафедри (предметної комісії);

проведення нарад з питань методичної та навчально-виховної роботи;

організація навчально-виховної роботи у відповідності до навчального плану та навчальної програми з фізичного виховання;

організація функціонування навчально-методичного кабінету;

організація контрольних і відкритих занять, замін;

організація підвищення професійної кваліфікації викладачів;

організація впровадження в навчальний процес фізичного виховання інновацій викладачів;

координація діяльності викладачів, відповідальних за фізичне виховання в навчальних секціях, на факультетах, керівників методичного кабінету, кабінету медичного контролю з питань методичної та навчально-виховної роботи;

координація навчальної діяльності кафедри (предметної комісії) з навчальними підрозділами вищого навчального закладу;

контроль за проходженням студентами навчальних секцій медичних обстежень, тестувань, заліків;

контроль за комплектуванням та спрямованістю навчально-виховного процесу з фізичного виховання у навчальних секціях та навчальних групах;

контроль за виконанням індивідуальних планів роботи викладачів з питань методичної та навчально-виховної роботи;

облік методичної та навчально-виховної роботи;

оцінювання методичної та навчально-виховної роботи викладачів шляхом обговорення на засіданнях кафедри;

складання звіту кафедри (предметної комісії) з розділу “Методична та навчально-виховна робота”.

12.1.3. Функції заступника завідувача кафедри (голови предметної комісії) з наукової роботи:

складання розділу плану роботи кафедри з науково-методичної і науково-дослідної роботи;

складання наукового навантаження працівників науково-педагогічного складу кафедри з науково-методичної і науково-дослідної роботи;

участь у прийнятті рішень кафедри;

проведення нарад з питань наукової роботи;

організація науково-методичної роботи;

організація створення комп’ютерного банку даних показників фізичного розвитку студентів;

організація функціонування наукової лабораторії з фізичного виховання;

організація науково-дослідної роботи щодо оптимізації фізичного виховання студентів;

організація проведення та участь викладачів кафедри у внутрішніх та зовнішніх наукових конференціях, науково-методичних семінарах тощо;

організація підвищення наукового рівня викладачів кафедри;

координація роботи викладачів, керівників наукової лабораторії, кабінету лікарського контролю з питань наукової роботи;

координація наукової діяльності кафедри з науковими підрозділами вищого навчального закладу;

контроль за виконанням індивідуальних планів роботи викладачів з питань наукової роботи;

облік наукової роботи;

оцінювання наслідків анкетувань, медогляду, фізичного розвитку, стану здоров’я, тестувань, медико-педагогічних спостережень студентів вищого навчального закладу;

оцінювання наукової роботи викладачів кафедри шляхом обговорення на засіданнях кафедри;

складання звіту кафедри з розділу “Науково-методична та науково-дослідна робота” .

12.1.4. Функції заступника завідувача кафедри (голови предметної комісії) зі спортивної роботи:

складання розділу плану роботи кафедри (предметної комісії) зі спортивної роботи;

складання спільно із спортивним клубом плану-календаря та положення про самодіяльні спортивні заходи у вищому навчальному закладі;

складання спортивного навантаження викладачів;

участь у прийнятті рішень кафедри (предметної комісії);

проведення нарад з питань спортивної роботи;
організація функціонування спортивного клубу, клубів за спортивними інтересами;
організація виборів на факультетах (відділеннях), курсах у групах спортивного активу;
організація навчання спортивного активу факультетів (відділень), курсів, груп;
координація питань спортивної роботи з викладачами, керівниками кабінету лікарського контролю, спортивного та інших клубів спортивного профілю;
контроль за виконанням індивідуальних планів роботи викладачів з питань спортивної роботи;
контроль за участю провідних студентів-спортсменів, збірних команд вищого навчального закладу в зовнішніх спортивних заходах;
облік спортивної роботи;
оцінювання спортивної роботи викладачів шляхом заслуховування на засіданнях кафедри;
складання звіту кафедри (предметної комісії) з розділу “Спортивна робота”.

12.1.5. Функції викладача, відповідального за фізичне виховання на факультеті (відділенні):

складання плану роботи з фізичного виховання та масового спорту на факультеті (відділенні);
унесення на розгляд керівника, робочих, колегіальних, дорадчих органів факультету (відділення) питань з фізичного виховання та масового спорту;
участь у прийнятті рішень кафедри (предметної комісії);
організація розподілу студентів факультету (відділення), курсів, груп в навчальні секції та навчальні групи кафедри фізичного виховання (предметної комісії);
організація навчальних занять, анкетувань, медогляду, заліків з фізичного виховання зі студентами факультету (відділення);
організація виборів та навчання спортивного активу на факультеті (відділенні), курсах в групах;
організація на факультеті (відділенні) наочної інформації з фізичного виховання та масового спорту;
координація діяльності викладачів, що працюють із студентами факультету (відділення) з питань навчальної роботи, медогляду, заліків, спортивних заходів;
координація діяльності спортивного активу факультету (відділення) зі спортивним клубом вищого навчального закладу;
контроль за відвідуванням студентами факультету (відділення), курсів, груп занять у навчальних групах секцій кафедри фізичного виховання (предметної комісії), їх переміщенням з однієї секції в іншу та участю у самодіяльних спортивних заходах;
облік роботи з фізичного виховання на факультеті (відділенні);
оцінювання стану фізичного розвитку, здоров'я студентів факультету (відділення), курсів, груп за даними анкетувань, медогляду, тестувань, заліків;
оцінювання роботи викладачів, що працюють зі студентами факультету (відділення) шляхом обговорення на засіданнях кафедри;
складання звіту про роботу з фізичного виховання та масового спорту на факультеті (відділенні).

12.1.6. Функції викладача відповідального за фізичне виховання в навчальній секції кафедри (предметної комісії):

розробка навчального плану, плану-графіка, розділу навчальної програми з фізичного виховання за напрямом та спеціалізаціями секції;
складання розкладу навчальних занять секції;
участь у прийнятті рішень кафедри (предметної комісії);
організація та проведення за напрямом та спеціалізаціями секції відповідних навчальних (самодіяльних) спортивних заходів;

координація діяльності викладачів секції;
контроль за якістю та ефективністю процесу фізичного виховання в секції;
облік роботи секції;
оцінювання роботи викладачів секції шляхом обговорення на засіданнях кафедри;
складання звіту про роботу секції.

12.1.7. Функції викладачів навчальних груп:

складання та ведення індивідуального плану роботи, журналів, конспектів занять, положень про навчальні спортивні заходи тощо;

участь у прийнятті рішень кафедри (предметної комісії);

організація зарахування студентів в навчальні групи, що закріплені;

організація та проведення навчальних занять та навчальних заходів з групами студентів, що закріплені;

організація для участі в навчальних та самодіяльних спортивних заходах студентів з груп, що закріплені;

контроль за станом показників фізичного розвитку, здоров'я студентів, дотриманням ними гігієнічних вимог щодо спортивної форми;

оцінювання теоретичної, методичної, організаційної, практичної підготовленості студентів;

розробка навчальних програм за спеціалізаціями навчальних секцій, планів-конспектів навчальних занять, індивідуальних завдань;

участь у науково-методичній роботі, розробка соціально-педагогічних інновацій;

підвищення свого професійного та наукового рівня шляхом навчання на курсах підвищення кваліфікації, в аспірантурі, участі в науково-дослідній роботі;

участь в організації, проведенні, суддівстві спортивних заходів;

облік результатів теоретичної, практичної підготовленості, фізичного розвитку, стану здоров'я студентів навчальних груп, що закріплені;

звіт про виконання індивідуального плану роботи.

12.1.8. Функції лаборанта (секретаря) кафедри (предметної комісії) з питань діловодства:

складання та ведення в установленому порядку номенклатури справ кафедри (предметної комісії);

приймання, облік, реєстрація, передача вхідної і вихідної кореспонденції, телефонограм, факсограм;

комп'ютерний набір, ксерокопіювання, сканування документів і матеріалів кафедри (предметної комісії);

ведення протоколів засідань кафедри (предметної комісії);

координація діловодства кафедри (предметної комісії) з відповідними службами вищого навчального закладу.

12.1.9. Функції завідувача навчально-методичного (методичного) кабінету з фізичного виховання:

планування діяльності навчально-методичного (методичного) кабінету;

забезпечення процесу фізичного виховання навчальною літературою, наочними посібниками, технічними засобами навчання, бланками навчальної документації;

забезпечення студентів наочною інформацією з фізичного виховання (стендами, вітражами, таблицями, схемами, розкладами, графіками, об'явами, тощо);

забезпечення навчальних занять з фізичного виховання технічними засобами навчання;

забезпечення процесу фізичного виховання відеофільмами та їх створення при проведенні навчальних занять;

забезпечення процесу фізичного виховання звукозаписом і його створення при проведенні навчальних занять та спортивних заходів;

забезпечення занять з фізичного виховання студентів комп'ютерними діагностико-

консультативними послугами для розробки індивідуальних програм;

забезпечення самостійної роботи студентів з теоретичної підготовки;

узагальнення даних навчально-методичної та навчально-виховної роботи викладачів;

облік навчально-методичної та навчально-виховної роботи викладачів;

звітність з методичного забезпечення.

12.1.10. Функції керівника наукової лабораторії з фізичного виховання:

розробка тематики, плану, програми, методики проведення науково-дослідних робіт відповідно до вимог чинного законодавства та вищого навчального закладу;

організація наукової роботи викладачів згідно з планом науково-дослідних робіт;

забезпечення проведення у вищому навчальному закладі наукових конференцій, семінарів тощо;

узагальнення даних науково-методичної та науково-дослідної роботи викладачів;

контроль за якістю виконання науково-дослідних робіт;

облік науково-методичної та науково-дослідної роботи;

звітність з науково-дослідних робіт.

12.1.11. Функції завідувача кабінету медичного контролю з фізичного виховання та масового спорту:

планування діяльності кабінету медичного контролю;

організація медичних обстежень;

здійснення медично-педагогічних спостережень;

контроль за станом здоров'я студентів у процесі навчальних занять та проведення спортивних заходів;

контроль за санітарно-гігієнічним станом місць занять, за дотриманням студентами гігієнічних вимог до одягу, взуття, режиму харчування тощо;

профілактика травматизму;

узагальнення показників медичних обстежень, морфологічних і функціональних показників фізичного розвитку, медично-педагогічних спостережень, захворюваності, ведення здорового способу життя студентів;

облік роботи;

звітність з медичного забезпечення фізичного виховання студентів.

12.1.12. Функції керівника служби з матеріально-технічного забезпечення фізичного виховання:

планування діяльності служби матеріально-технічного забезпечення;

організація придбання, зберігання, видачі, приймання, ремонту обладнання, інвентарю, меблів, канцтоварів, навчальних, наочних посібників, бланків документації тощо;

організація будівництва, реконструкції, ремонту, благоустрою, охорони, прибирання, освітлення, водопостачання, опалення, телефонної мережі спортивних споруд і приміщень кафедри (предметної комісії).

облік роботи служби матеріально-технічного забезпечення;

звітність з матеріально-технічного забезпечення.